

HET GEKRAAGDE ROODSTAARTJE.

(LUSCINIA PHOENICURA.)

DOOR

J. HENDRIK VAN BALEN.

Onder de fraai gekleurde soorten van onze inlandsche vogels is het Gekraagde Roodstaartje een der fraaisten. Deze vogel heeft de grootte van het alom bekende roodborstje, maar is ranker van vorm. Zijne fraaie kleuren maken hem tot een waar sieraad van onze dreven. Op de bovendeelen van den rug tot op den kop is hij blauwgrijs. Het voorste gedeelte van het voorhoofd, een halve maan vormende, is wit, de zijden van den kop en van de keel zijn zwart. Krop en borst zijn fraai helder roestrood en de buik is wit. De vleugels zijn bruin en de staart roestrood, behalve het middelste paar staartpennen, dat donkerbruin is. Dit zijn de kleuren van het mannetje in het prachtkleed.

Het wijfje, veel minder kleurig, is desniettemin een allerliefst vogeltje. Het is op de bovendeelen vaal roestbruin en op de onderdeelen witachtig, terwijl over de borst en langs de zijden zich een zacht roestrood uitbreidt. De staart is gelijk aan dien van het mannetje.

De jongen zijn eveneens gekenmerkt door den rooden staart, overigens zijn zij op de bovendeelen grauw van kleur met geelbruine vlekjes. De vederen der onderdeelen zijn grijs, omzoomd met geelachtig rood.

Het Gekraagde Roodstaartje, door de Franschen *le rouge-queue des murailles*, door de Duitschers *Garten-rothschwanz* genoemd, is in ons

land onder verschillende bijnamen beter bekend dan onder zijn eigenlijken. Men noemt het *roodstaartje*, *roodborstje*, *roodbaard*, *zomerroodbaard*, *muurnachtegal* en *blauw paapje*. Het is een der meest algemeene vogels, en wordt buiten de steden overal aangetroffen. Vooral huist het in de nabijheid van moestuinen en boomgaarden, waar laag hout en oude wilgen groeien, en verlevendigt, vooral daar het weinig schuw is, door zijn fraai voorkomen het landschap. Bovendien is het een zeer bedrijvige vogel, die zich altijd laag bij den grond ophoudt.

Reeds vroeg in April komt het Roodstaartje tot ons en begint dan spoedig te broeden. Het nest bevindt zich meestal in een hollen wilg, hetzij in eene holte boven aan den kop, of in scheuren, of op den bodem. Ook aan begroeide muren, onder daken, in houtschelven enz. nestelt het. Zijn nest is groot, half kogelvormig en wordt samengesteld van mos, droog gras en boomworteltjes, van binnen belegd met vederen.

In de tweede helft van April vindt men er reeds eieren in. Zij zijn fraai blauwgroen van kleur en ten getale van vijf tot zeven. Daar de jongen van het eerste broedsel reeds in het laatst van Mei of het begin van Juni uitvliegen, heeft de tweede leg in Juni plaats. Volgens BREHM geschiedt dit echter in een nieuw nest, op eene andere plaats gebouwd, en komt de roodstaart in den herfst weder bezit nemen van het eerste nest.

De Gekraagde Roodstaart verraadt zijn nest veelal zelf. Komt men in den omtrek daarvan, dan wordt het fraaie vogeltje, dat daar straks nog op de takken of op den grond voor niets anders oog had dan voor de insecten, waarmede het zich voedt, eensklaps zeer onrustig. Met onophoudelijk wippenden staart springt het dan van tak tot tak en vliegt van den eenen boom op den anderen, en doet zonder ophouden zijn bekend "tak, tak", afgewisseld met zijn droefgeestig angstig "ouit, ouit", hooren. Komt men dicht bij het nest, dan worden de ouders wanhopend en vliegen u onder een herhaald "ouit", dat hoe langer hoe angstiger klinkt, om het hoofd.

Zit het wijfje te broeden, dan is het alleen het mannetje, dat zich zoo aanstelt, terwijl het wijfje niet eer opvliegt voordat men de hand in den boom steekt of er tegen klopt. Waar een paar zich zoo onrustig gedraagt, kan men altijd zeker zijn, dat er een nest is.

Nog lang nadat de jongen volwassen zijn, blijft de Gekraagde Roodstaart hier, want eerst in het laatst van September verlaat hij ons land om naar Afrika te vertrekken.

Zijn zang is zeer aardig. BREHM zegt, dat zijne stem vol en harmonieus is. Hij doet twee of drie volzinnen hooren, samengesteld uit zachte noten, zooals die van eene fluit. Zijn zang heeft iets zwaarmoedigs, maar is zeer aangenaam.

In gevangenschap kan men dezen vogel zeer goed houden, mits men veel zorg voor hem draagt. Men kan daartoe jongen uit het nest grootbrengen met een mengsel van mierenlarven (miereneieren) en beschuit, doch dit is een ondankbaar werk. Wel gaat dit aanvankelijk goed en brengt men ze er somtijds zeer goed mede groot; doch gewoonlijk blijven de opgekweekte roodstaarten krukken en sukkels, die zelden zoo fraai worden als hunne vrije natuurgenooten. Zelfs al laat men ze door de ouders in de kooi opkweken, wat zij als men hen vangt doen, zijn het later meestal zwakke vogels, die licht sterven.

Eenigen tijd geleden bracht men mij een nest van Gekraagde Roodstaarten, bevattende het mannetje en het wijfje benevens vijf jongen. Zij waren nagenoeg vlug en zagen er fraai uit. Ik zette hen in eene groote kooi, legde het nest in een hoek en sloeg vervolgens mijne vogels gade.

Zoodra zij niemand meer zagen, begonnen de jongen met hun gewoon snerpand geschreeuw (waardoor zij zich somtijds op verren afstand verraden) om eten te vragen. Het wijfje verroerde zich niet, doch het mannetje begon ze terstond te voeden. Dit ging zoo gedurende de twee eerste dagen. Het wijfje bemoeide er zich volstrekt niet mede, terwijl het mannetje aanhoudend in de weer was om het hongerige vijftal te voeden. Eerst den derden dag begon ook het wijfje mede te helpen, doch het ging nog niet van harte. Een paar dagen daarna liet zij het dan ook weder geheel aan het mannetje over en stierf kort daarop. De weduwnaar bleef ook nu kloek op zijn post en bracht het geheele broedsel met de meeste zorg groot.

Ziende hoe goed deze vogel zijn kroost opvoedde, besloot ik, daar hij zeer mak was, de proef te nemen, in hoeverre hij zich zou willen belasten met de zorg voor anderen. Ik nam toen *twee* zijner jongen uit het nest, en legde er voor in de plaats *drie* jongen van den Grauwenvliegenvanger. Werklijk voedde hij hen evengoed als zijne eigene jongen, niettegenstaande er thans één vogel meer in het nest was.

Later, toen zijne kinderen in staat waren voor zich zelf te zorgen, nam ik ze van hem af, om ze in andere kooien te plaatsen. Slechts

zeer korten tijd floot hij klagend over het afnemen der jongen, maar zette er zich spoedig overheen. Deze oude vogel is thans nog in blakenden welstand in mijn bezit en zoo fraai als hij maar kan zijn.

Nog eene andere waarneming is wel de moeite waard om hier te worden medegedeeld.

In het begin van Juni ving ik op eene wandeling een jongen roodstaart, die met twee anderen juist was uitgevlogen. Toen ik hem in eene kooi plaatste, at hij reeds dadelijk. Eenige dagen later zette ik hem wegens plaatsgebrek in de groote kooi, waarin bovengenoemde roodstaartenfamilie was gehuisvest. Op zekeren dag nu bemerkte ik, dat onze jonge roodstaart telkens bij het nest zat als de oude vogel de kleintjes voedde, terwijl hij soms er in zat.

In het eerst schreef ik dit toe aan zijne begeerte om in het nest te zitten, doch weldra scheen het mij toe, alsof hij medehielp aan het voeden der jongen.

Om mij daarvan te overtuigen plaatste ik hem in eene andere kooi met twee jonge roodstaarten en twee jonge vliegenvangers (grauwe); tot mijne verwondering bemerkte ik nu, dat hij hen allen voedde, en van dien dag af nam hij trouw de verpleging zijner aangenomen kinderen op zich. Het was een koddig gezicht hem te zien, zittende op den rand van het wit steenen etenspotje, met de jonge vogels op den bodem der kooi om hem heen geschaard, ze om beurten het voedsel in den snavel duwende. Zelfs wanneer ik vliegen in de kooi wierp, waarop hij zeer verlekkerd was, at hij deze niet op, maar bracht ze aan zijne pleegkinderen en deelde het grootste gedeelte altijd aan hen uit. De vogel was toen eerst sedert acht dagen uitgevlogen.

Wil men roodstaarten in gevangen staat houden, dan verdient het de voorkeur volwassen vogels te vangen, hetgeen buiten de steden in slagkooien gemakkelijk geschiedt.

Zoodra men ze vangt, plaatst men hen in eene kleine kooi, welke slechts aan de voorzijde van traliën is voorzien en een linnen dakje of zoldering heeft. Men plaatst in de kooi een laag glaasje of wit steenen potje met water en een laag zinken bakje met voedsel. Stellen zij zich woest aan, dan bindt men de vlerken aan de uiteinden kruislings over elkaar vast, waardoor het wilde opvliegen wordt belet. Ziet men den derden dag dat zij wat kalmer zijn geworden, dan make men de vleugels weder los. In het bakje doe men een mengsel van geschrapte peen met kruim van oudbakken wittebrood en fijn gekapte

krenten. Vervolgens neemt men een stuk of zes meelwormen, welke men, na ze den kop verpletterd of afgesneden te hebben, boven op het voeder legt. Heeft men mierenlarven (miereneieren), dan kan men die eveneens boven op het eten strooien. Men late nu verder den vogel aan zijn lot over; maar plaatse hem zoo mogelijk in een stil vertrek en niet dicht bij een raam.

In de meeste gevallen zal de vogel dan in het leven blijven. En is dit het geval, dan kan men hem zeer goed in het leven houden op het volgende voeder, dat daaglijksch versch moet worden bereid: 1/5 geraspte of geschrapte wortelen, 2/5 van de geheele hoeveelheid voedsel; 1/5 kruim van oudbakken wittebrood (wat beter is dan beschuit), dezelfde hoeveelheid; 1/5 en ten slotte van het bekende "*Universeel vogelvoeder*"¹ van CARL CAPELLE, 1/5 gedeelte van de geheele hoeveelheid voeder.

Dit alles mengt men goed dooreen met een weinig water, zoodat het *vochtig*, *niet nat* wordt. Van tijd tot tijd geeft men hem nog een meelworm (altijd met verbrijzelden kop), en men zal zien dat de vogel er zich goed bij bevindt.

De Gekraagde Roodstaart verdient als kamervogel alle aanbeveling; daar hij alle eigenschappen in zich vereenigt, die hem geliefd maken. Het is een prachtig vogeltje, dat lief zingt en spoedig zóó vertrouwlijk wordt, dat men het los kan laten vliegen. Geeft men hem eene ruime kooi, welke men goed schoon houdt, en, liefst daaglijks, gelegenheid tot baden, dan beleeft men veel vreugde van hem.

---

¹ Voor hen, die het niet weten mochten, wil ik hier mededeelen, dat het genoemde "*Universeel vogelvoeder*" een uitmuntend voedsel is, waarmede men bijna alle insectenetende vogels in het leven kan houden. Het is alleen verkrijgbaar bij den heer J. VAN EK JR., in de Veenstraat 50 te 's Gravenhage, in blikken bussen inhoudende 1 1/4 Kilo à f 1,90. De heer VAN EK heeft de welwillendheid gehad mij mede te deelen, dat hij het op franco aanvraag door het geheele land verzendt, waarvoor men op den postwissel slechts behoeft te vermelden: "*Vogelvoeder.*"

's Gravenhage, 1881.